

Vélemény

DÉNES
FERENC

SPORTKÖZGAZDÁSZ

PIACVEZÉRELT
ERKÖLCS

Chedwyn Michael „Ched” Evans 26 éves walesi fiatalember. Tanult szakmája: labdarúgó. Pályafutása során magas szintre is eljutott, a Manchester City színeiben 16 mérkőzést játszott az angol élvonalban, 95 meccsén 23 gólt rúgott a másodosztályban, 13 alkalommal hazája válogatottjának mezét is magára ölthette. Ha az Aranylabdára nem is volt esélye, egy tisztességes szakmai karrierre mindenképpen. 2011 májusában azonban kettétört az élete, mert jogerős ítélet szerint megerőszakolt egy 19 éves lányt. Hiába állította, hogy az együttlét közös akarattal történt, a bíróság nem hitt neki, és 2012 áprilisában öt év börtönre ítélte. A büntetést végül is felezték, 2014 októberében szabadult.

Már a börtönben megkereste volt klubja, a Sheffield United menedzsere: játsszon újra a régi csapatában. A menedzsment várta, de a szurkolók nem. Egyes hírek szerint százötvenezen írták alá az igazolás ellen tiltakozó petíciót, a klubhoz kötődő emblemikus személyiségek, tévériporter, üzletemberek, sportolók helyezték kilátásba távozásukat a támogatói körből. A csapat meghatározó szponzorai jelezték, azonnal felmondják a szerződéseket, ha Ched Evans aláír. A tulajdonosok végül is megvonták a lehetőséget, hogy a labdarúgó a csapattal eddzen.

Nem járt jobban máshol sem. Decemberben az angol negyedosztályú Hartlepool United tett ajánlatot, hogy gyorsan vissza is vonja, január első napjaiban a máltai első osztályú Hibernians FC vezetését pedig maga a máltai miniszterelnök figyelmeztette: az egész ország jó hírnevét veszélyezteti, ha egy elítélt erőszakolót igazolnak a klubhoz. Egy hete az angol harmadosztályú Oldham Athletic tulajdonosa 80 százalékra adta Evans leigazolásának valószínűségét,

Tiltakozás

„A menedzsment várta,
de a szurkolók nem.”

hogy aztán a hatvanezer tiltakozó és a szponzorok kilátásba helyezett szankciói meghátrálásra kényszerítsék.

A nyilvánosságban felkapott eset megosztja az angol futballt. A Hivatásos Labdarúgók Szövetsége támogatja Evanst, ahogy több jól ismert futballmenedzser is amellet száll síkra, adni kell egy második esélyt, nem szabad megfosztani a munkától a futballistát. De nincs törvény, mit is kellene ebben az esetben tenni. Kérdés, kell egyáltalán külső szabályozás, hogy futballozhat-e Ched Evans?

A szórakoztatóipari futballvállalatok profitorientált vállalkozások, ahol egy jó játékos növeli a győzelmek számát, játéka vonzza a közönséget, a szurkolók száma és elkötelezettsége pedig a reklámozókat és a televíziót – nő a profit. A történetben felbukkanó futballvállalati tulajdonosok gondolkodása jól példázza ezt a logikát. Azonban a piacgazdaság, a modern kapitalizmus jóval összetettebben működik ennél. A klub profitorientált vállalkozás, de közösségi szervezet is, amelyhez a szurkolók nemcsak a szórakozás, hanem az együttlét, a közös célok, értékek és az ezeket képviselő játékosok miatt is csatlakoznak. Olykor igyekeznek erről megfeleldkezni a tulajdonosok, de egy jól működő (futball) társadalom képes az önszabályozásra, a piaci érintettek paragrafusok, direkt politikai beavatkozások és Kalasnyikovok nélkül is ki tudják kényszeríteni az általuk helyesnek tartott magatartást, a normákat tiszteletben tartó tiltakozásokkal és főleg pénzüik, támogatásuk – ami nélkül, ugye, nincs profit – megvonásának kilátásba helyezésével érvényesíteni tudják akarataikat.

Az a futball pedig, amelyik nem a saját piaci bevételeiből él, kénytelen a külső finanszírozók magatartásmintáit, értékeit, szabályait elfogadni. Olyan is...